

GİRESUN YÖRESİNİN ANIT AĞAÇLARI, ANIT MEŞCERELERİ VE DOĞAL YAŞLI ORMANLARI

Ali DEMİRCİ¹ Ali Ömer ÜÇLER¹ Cantürk GÜMÜŞ¹ Zafer Cemal ÖZKAN¹
Ercan OKTAN² Zafer YÜCESAN²

¹ Prof. Dr., KTÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü, 61080-Trabzon

² Arş. Gör., KTÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü, 61080-Trabzon
oktan@ktu.edu.tr

ÖZET

Bu bildiri ile Giresun yöresinde yer alan anıt niteliğindeki ağaç, meşcere ve doğal yaşlı ormanların tanıtılması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, 21 adet anıt ağaç, 3 adet anıt meşcere ve 4 adet doğal yaşlı orman tespit edilmiştir. Bu çalışma, KTÜ Araştırma Fonu tarafından 21.113.001.08 nolu "Giresun Yöresinde Korunan ve Korunması Gereken Orman Alanları Üzerine Bir Araştırma" adlı projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anıt Ağaç, Anıt Meşcere, Doğal Yaşlı Orman, Koruma, Giresun

MONUMENTAL TREES, MONUMENTAL STANDS and OLD GROWTH FORESTS OF GİRESUN DISTRICT

ABSTRACT

In this paper, monumental trees, monumental stands and old growth forests in Giresun district were described. In this region, 21 monumental trees, 3 monumental stands and 4 old growth forests were defined. A research which is supported by Karadeniz Technical University Research Fund with the project number 21.113.001.08 has been carried on about protection required forest areas in Giresun district presently.

Keywords: Monumental Tree, Monumental Stand, Old Growth Forest, Protection, Giresun

GİRİŞ

Dünya üzerindeki ekosistemler ilk çağlardan beri çeşitli etkileşimlere maruz kalmışlardır. Bu etkileşimler sonucunda farklı habitatlar oluşmuş ve bu farklılıklarla uyum sağlayabilen türler yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Bütün türler farklı zamanlarda genotipik ve fenotipik değişimlerle günümüzdeki şekillerini almışlardır. Bu genotipik ve fenotipik seleksiyon sürecinde etkili olan faktörler yalnızca doğal faktörler olmamış aynı zamanda insanoğlunun etkisiyle de gerçekleşmiştir. Ancak insanoğlunun ekosisteme etkileri doğal süreç içerisinde olduğu gibi yavaş yavaş ve küçük ölçülerde olmayıp, çok hızlı ve büyük ölçülerde gerçekleşmiştir. Dolayısıyla ekosistem ve barındırdığı türler bu etkilere yeterince adaptasyon gösterememiştir. Neticede bu etkileşim, bazı türlerin neslini tüketmiş bazılarının da tükenme tehlikesi ile karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Bütün bu etkileşimler doğal kaynakların korunması ve işletilmesinin önemi bir kat daha arttırmıştır.

Doğa kaynaklar, ekolojik, ekonomik, toplumsal ve kültürel koşullara bağlı olarak değişen ağırlıklarda olmak üzere ve süreç içerisinde sırasıyla, temel gereksinimlerin karşılanması, ekonomik ihtiyaçların karşılanması, toplumsal-kültürel-siyasal ihtiyaçların karşılanması, ekolojik ihtiyaçların karşılanması ve estetik ihtiyaçların karşılanması amaçlarıyla kullanılmış, kullanılmakta ve/veya yönetilmektedir (Çağlar, 2002; Demirel, 2005).

Doğal kaynaklar, çok çeşitli özelliklere bağlı olarak geçmişten günümüze ve günümüzden de geleceğe iletişim kuran varlıklardır. Ormanlar da bu doğal kaynaklar içinde önemli bir yere sahiptir. Ormanlardaki doğal varlıklar, çeşitli özellikleri nedeniyle geçmiş zamanlardan beri sürekli olarak insanların ilgisini çekmiştir. Bu doğal varlıklar içinde emsallerinden çok farklı yapıya ve özelliklere sahip ağaçlarla (anıt ağaç) bu ağaçların topluluklar halinde bulunduğu alanların (anıt meşcere, doğal yaşlı orman) ayrı bir önemi vardır. Çünkü anıt ağaçlar, bilimsel işlevleri, psikolojik-kültürel işlevleri ve estetik-turistik işlevlerinin yanında uluslar arası antlaşmalarda "Dünya Mirası" içinde gösterilmektedirler (Kurdoğlu, 2001; Genç ve Güner, 2003). İ

Son zamanlarda doğal kaynakların korunması, gelecek nesillere aktarılması ve ormanlardan yararlanılmada artan ve çeşitlenen insan ihtiyaçlarının farklı yönlerden karşılanması amacıyla, yapılan planlamalarda ormanlık alanların fonksiyonel değerlendirilmeye tabi tutulması gerekliliği

ortaya çıkmıştır (Bookbinder ve diğ., 1998; Üçler ve diğ., 2001; Dirik, 2005). Dolayısıyla fonksiyonel tespitlerde belirleyici unsurlar olan anıt ağaç ve anıt meşcerelerin tespit ve tescil çalışmaları da önem kazanmıştır. Bu bağlamda, KTÜ Bilimsel Araştırma Projeleri biriminde "Giresun Yöresinde Korunan ve Korunması Gereken Orman Alanları Üzerine Bir Araştırma" adlı proje yürütülmekte olup, bu çalışma kapsamında, 21 adet anıt ağaç, 3 adet anıt meşcere ve 4 adet doğal yaşlı orman tespit edilmiştir.

MATERYAL

Araştırmada, Giresun yöresi ormanlarında tarihi, kültürel, estetik, bilimsel ve turistik açıdan önemli, korunan ve korunması gereken ormanlık alanlar çalışma materyali olarak seçilmiştir.

YÖNTEM

Çalışma alanlarının belirlenmesinde, Giresun Orman Bölge Müdürlüğünde görevli ilgili personelle yapılan anket çalışmaları esas olmuştur. Anket çalışmaları neticesinde belirlenen alanlarda yapılan iki yıllık arazi çalışmalarıyla ortaya çıkan objeler anıt ağaç değerlendirme yöntemine göre belirlenmiştir. Bu yöntemle göre, bir ağacın anıt ağaç olarak ayrılabilmesi için tek başına yeterli tarihi, mistik ve folklorik özelliklerinin yanı sıra, özel mevkii özellikleri, bitki sistematiğindeki yeri, görünüm, zararlılardan etkilenme durumu, yaş, boy, çap ve tepe çapı gibi özellikleri belirlenmektedir. Çalışmada, anıt ağaç, anıt meşcere ve doğal yaşlı ormanlarda mevkii özellikleri, yaşlar, çaplar ve boylar tespit edilmiştir.

BULGULAR

Çalışmada belirlenen anıt ağaçların mevkii özellikleri, yaşları, çapları ve boyları Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. Giresun Yöresi Anıt Ağaçlarının Bazı Özellikleri.

Türler	Yaş	Boy (m)	Çap _{1.30} (cm)	Çevre _{1.30} (cm)	Mevkii
Doğu ladini (<i>Picea orientalis</i>)	208	39	146	460	Kemerköprü
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	263	36	154	483	Kemerköprü
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	277	40	175	550	Harşit
Ihlamur (<i>Tilia tomentosa</i>)	139	24	82	257	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	286	45	161	506	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	294	45,5	140	440	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	233	41	153	480	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	212	39	168	528	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	302	44,5	175	550	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	311	36,5	169	530	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	247	32	201	630	Harşit
Gürgen (<i>Capinus betulus</i>)	334	7,4	228	715	Görele
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	305	35	300	897	Bulancak
Meşe (<i>Quercus macranthera</i>)	-	20	140	440	Şebinkarahisar
Meşe (<i>Quercus petrea</i>)	-	25	131	410	Şebinkarahisar
Meşe (<i>Quercus macranthera</i>)	-	29	164	515	Şebinkarahisar
Ceviz (<i>Juglans regia</i>)	400	48	141	445	Şebinkarahisar
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	400	44	175	550	Harşit
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	400	45	195	628	Tirebolu
Karaağaç (<i>Ulmus minor</i>)	150+	35	110	345	Tirebolu
Doğu kayını (<i>Fagus orientalis</i>)	341	47	188	564	Harşit

Çalışmada belirlenen anıt meşcere ve doğal yaşlı ormanlara ilişkin bazı özellikler Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Giresun Yöresindeki Anıt Meşcere Ve Doğal Yaşlı Ormanlara İlişkin Bazı Özellikler.

Meşcere Şekli	Türler	Ortalama Boy (m)	Alanı (ha)	Ortalama Yaş	Mevkii
Anıt meşcere	Ladin-Kayın-Gürgen	39	6	194	Kemerköprü
Anıt meşcere	Kayın	32	4	225	Akılbaşa
Anıt meşcere	Ladin-Kayın	38	7	305	Harşit
Anıt meşcere	Kayın	41	10	300+	Harşit
Doğal yaşlı orman	Kayın-Kestane-Gürgen	37	23	247	Harşit
Doğal yaşlı orman	Kayın-Ladin-Kestane	41	16	269	Harşit
Doğal yaşlı orman	Kayın-Kestane	39	19	311	Harşit

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ülkemizde de olduğu gibi, günümüzde biyolojik zenginlikleri korumak için sadece doğal kaynakları fiziksel olarak koruma altına almak yeterli olmamaktadır. Etkin ve sürekli olacak doğal kaynak işletmesini de öğrenmek zorundayız. Nitekim tüm ekonomik faaliyetler, temelde doğal kaynaklara dayandığına göre, insanoğlunun ihtiyaçlarının karşılanması ve dolayısıyla uzun vadeli kalkınma ancak ve ancak bu doğal kaynakların akılcı bir şekilde yönetilmesiyle mümkün olabilecektir. Çalışma ile belirlenen, gerek anıt ağaçları ve meşcereleri gerekse doğal yaşlı ormanları koruma altına almanın yanı sıra ekoturizm faaliyetleri için de kullanılabilir düzenlemelerin yapılmasına çalışmalıdır.

Odun üretiminin ön planda olduğu orman alanlarında uygulanan ormancılık tekniği, doğal ve yaşlı ormanların zamanla tamamen yok olmasına neden olabilecektir. Dolayısıyla anıt ağaç, anıt meşcere ve doğal yaşlı ormanların bulunduğu alanların yanında, bu ormanların hiç olmazsa bilinçli olarak ayrılan bazı kısımlarının sürekli olarak koruma altına alınması, hem kronolojik çalışmalar aracılığıyla geçmişe ait bilgi toplama ve yorum yapma şansını artırır, hem de geleceğimize ait tahminlerde bulunmayı kolaylaştırır.

KAYNAKLAR

- Bookbinder, M.P., Dinerstein, E., Rijal A., Cauley, H. and Rajouria A., 1998. Ecotourism's Support of Biodiversity Conservation, *Conservation Biology*, 1399-1404, Volume 12, No 6.
- Çağlar, Y., 2002, Doğa Biyolojik Çeşitlilik Ormanlar ve Orman Köylüleri, Orman Köylüleri Kalkındırma Kooperatifleri Yönetici ve Üyelerinin Orman Ekosistemindeki Biyolojik Çeşitliliği Yerinde Koruma Eğitim Projesi (GEF SGP TUR/98/G52), Ankara.
- Demirel, Ö., 2005. Doğa Koruma ve Milli Parklar, Karadeniz Teknik Üniversitesi Matbaası, Trabzon.
- Dirik, H., 2005, Kırsal Peyzaj (Planlama ve Uygulama İlkeleri), İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi, İstanbul.
- Genç, M., ve Güner, Ş. T., 2003. Göller Bölgesinin Anıt Ağaçları, Isparta Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü, Isparta.
- Kurdoğlu, O., 2001. Korunan Alanlar ve Ekoturizmin Karadeniz Bölgesi Açısından İrdelenmesi, Orman ve Av, Türkiye Ormanlılar Derneği Yayını, ISSN 1303-040X, Sayı: 4, s:3-12.
- Üçler, A.Ö., Demirci, A., Yavuz, H., Yücesan, Z., Oktan, E., Gül, A.U., 2001. Alpin Zona Yakın Saf Doğru Ladini Ormanlarının Meşcere Kuruluşlarıyla Fonksiyonel Yapılarının Tespiti ve Silvikültürel Öneriler, Proje No: TOGTAG TARP-2215, Trabzon.